

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 419/2024-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Ing. Jánom Halaganom, Framborská 253/21, Žilina, proti uzneseniam Krajského súdu v Žiline č. k. 3Tos/74/2024-1131 z 30. mája 2024 a č. k. 3Tos/75/2024-1140 z 30. mája 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 1. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3Tos/74/2024-1131 z 30. mája 2024 a č. k. 3Tos/75/2024-1140 z 30. mája 2024. Napadnuté rozhodnutia navrhuje zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň požaduje, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu prepustiť ho z väzby na slobodu a priznal mu nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je v konaní vedenom Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 47Tk/1/2023 väzobne [z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku] trestne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1 a ods. 2 písm. a) a c) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona v časti dokonanej a v časti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona.

3. V označenom trestnom konaní bol uznesením okresného súdu č. k. 47Tk/1/2023-1028 zo 16. apríla 2024 pribratý súdny znalec z odboru psychológie, odvetvia klinickej psychológie dospelých, z dôvodu potreby opätovného zhodnotenia osobnostných črt sťažovateľa.

4. Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu sťažovateľ podal sťažnosť, o ktorej krajský súd uznesením č. k. 3Tos/74/2024-1131 z 30. mája 2024 rozhodol tak, že jej čiastočne vyhovel a zrušil uznesenie okresného súdu v časti zadania otázky č. 3, ktorá znela: „Z psychologického hľadiska určiť motiváciu konania obžalovaného [REDAKOVANÉ].“ Vo zvyšnej časti nadriadený súd rozhodnutie okresného súdu považoval za správne, zodpovedajúce stavu veci a zákonu.

5. Druhým napadnutým uznesením č. k. 3Tos/75/2024-1140 z 30. mája 2024 krajský súd zamietol podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu č. k. 47/Tk1/2023-1089 z 15. mája 2024, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu z 29. apríla 2024 odôvodnená nezákonnosťou v trestnej veci vypracovaných znaleckých posudkov.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti proti jeho ponechaniu vo väzbe argumentuje, že dôvodnosť obvinenia ako materiálnej podmienky väzby okresný súd už pri rozhodovaní o väzbe po podaní obžaloby (uznesenie sp. zn. 46Tk/1/2023 z 23. októbra 2023) odvodzoval z viacerých vecných a listinných dôkazov svedčiacich v jeho neprospech, medzi ktorými bol aj znalecký posudok č. 65/2023 prof. MUDr. Ľubomíra Straku, PhD., a MUDr. Veroniky Rybárovej, PhD., a znalecký posudok č. 22/2023 vypracovaný znalcom PhDr. Andrejom Franekom. Zo záverov znaleckého posudku č. 65/2023, ktoré vyplynuli z vykonanej súdnej pitvy, mal okresný súd za jednoznačne preukázané, že 11. apríla 2023 bol voči telesnej integrite poškodeného vedený cielený útok inou osobou takého závažného charakteru a spôsobu násillia, že tento útok poškodený ako napadnutá osoba neprežil.

7. Z uznesenia o pribratí znalca z 12. apríla 2023 vyplýva, že MUDr. Veronika Rybárová, PhD., bola pribratá do konania nie ako znalec, ale ako lekárka ústavu súdneho lekárstva, ktorá zložila sľub znalca v zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o znalcoch“). Uznesenie o pribratí MUDr. Veroniky Rybárovej, PhD., bolo podľa sťažovateľa v rozpore s § 15 ods. 1 zákona o znalcoch, pretože v príslušnom odbore v čase jej pribratia bola zapísaná iná osoba a zároveň iná osoba mohla požadovaný úkon vykonať bez primeraných ťažkostí. Znalecký posudok č. 65/2023 teda nebolo možné považovať za zákonný dôkaz, pričom na takýto dôkaz nemožno prihliadať ani pri vyhodnocovaní existencie dôvodnosti trestného stíhania ako jednej z materiálnych podmienok trvania väzby.

8. Dôvodnosť trestného stíhania sťažovateľa okresný súd vyvodzoval aj zo záverov znaleckého posudku č. 22/2023 vypracovaného znalcom PhDr. Andrejom Franekom, z ktorého vyplynulo, že štruktúra osobnosti obvineného je poruchová, v jeho povahových vlastnostiach dominuje porucha v oblasti mravného vývinu so slabým ovládaním emočných, agresívnych a impulzívnych reakcií. Znalec rovnako tak konštatoval, že možnosť napraviť sťažovateľa trestom odňatia slobody na dobu do 25 rokov považuje za nepravdepodobnú. PhDr. Andrej Franek však vykonal znalecké

psychologické vyšetrenie sťažovateľa 20. júna 2023, teda v čase, keď mal uloženú sankciu – zákaz výkonu znaleckej činnosti. Uvedené vyšetrenie bolo elementárnym podkladom na vypracovanie znaleckého posudku č. 22/2023, ktorý preto nemožno považovať za zákonný dôkaz, a na takéto dôkazy nemožno ani prihliadať pri vyhodnocovaní existencie dôvodnosti trestného stíhania ako jednej z materiálnych podmienok trvania väzby.

9. Skutočnosť, že znalecké posudky č. 65/2023 a č. 22/2023 sú nezákonné, bola okresnému súdu známa už v čase predbežného pojednania obžaloby, preto bolo povinnosťou zákonnej sudkyne okresného súdu obžalobu odmietnuť a vrátiť vec prokurátorovi do prípravného konania.

10. Pokiaľ okresný súd uznesením č. k. 47Tk/1/2023-1028 zo 16. apríla 2024 pribral do konania ďalšieho súdneho znalca PhDr. Jána Šútovca, PhD., na účel opätovného zhodnotenia osobnostných čírt sťažovateľa, uvedený postup je podľa neho v rozpore so základnými zásadami trestného konania, konkrétne so zásadou rovnosti zbraní garantovanej v § 2 ods. 14 Trestného poriadku. V skutočnosti týmto postupom chcel okresný súd nahradiť nezákonný znalecký posudok č. 22/2023 PhDr. Andreja Franeka a týmto postupom napomáha uniesť dôkazné bremeno prokuratúre, keď „*sanuje*“ nezákonný stav, za ktorého prokuratúra podávala obžalobu. Týmto postupom súdu bolo porušené právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie, ktorého súčasťou je aj zásada rovnosti zbraní uvedená v čl. 47 ods. 3 ústavy.

11. Krajský súd v unesení č. k. 3Tos/74/2024-1131 z 30. mája 2024 však nepovažoval v následnej sťažnosti uplatnenú námietku porušenia zásady rovnosti strán v konaní za relevantnú a poukázal na zásadu, v zmysle ktorej súd môže vykonať aj dôkazy, ktoré strany nenavrhl. S uvedenou argumentáciou sa sťažovateľ nestotožňuje. Krajský súd neprijateľne povýšil zásadu uvedenú v § 2 ods. 11 Trestného poriadku nad zásadu kontradiktórnosti strán konania podľa § 2 ods. 14 Trestného poriadku. Sťažnostný súd tak aproboval neakceptovateľný a nezákonný procesný postup okresného súdu porušujúci zásadu rovnosti strán konania. Opomenul pritom dôležitú skutočnosť, že okresný súd mal už po predbežnom pojednaní podanú obžalobu odmietnuť.

12. V žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 29. apríla 2024 sťažovateľ poukazoval na nezákonné znalecké posudky, napriek tomu okresný súd jeho žiadosť uznesením č. k. 47Tk/1/2023-1089 z 15. mája 2024 zamietol.

13. Krajský súd v rozhodnutí č. k. 3Tos/75/2024-1140 z 30. mája 2024, ktorým sťažnosť sťažovateľa z 20. mája 2024 proti prvostupňovému rozhodnutiu z 15. mája 2024 zamietol, síce konštatoval nezákonnosť znaleckých posudkov č. 22/2023 a č. 65/2023, avšak uviedol, že tieto skutočnosti neoslabovali dôvodnosť podozrenia zo spáchania stíhaného skutku sťažovateľom do takej miery, že by bolo na mieste jeho prepustenie z väzby na slobodu. S touto argumentáciou sa však sťažovateľ nestotožňuje a hodnotenie dôkaznej situácie považuje za arbitrárne. Ak krajský súd konštatoval nezákonnosť týchto dvoch nosných dôkazov, sú pre konanie neprípustné z hľadiska hodnotenia dôkazov aj ďalšie dôkazy, ktoré z nich boli priamo alebo nepriamo odvodené. Za tejto situácie nemal okresný súd ani krajský súd odôvodniť ďalšie trvanie väzby, ak nie je daný jej materiálny základ, teda dôvodnosť trestného stíhania.

14. Sťažovateľ je presvedčený, že uvedeným postupom krajského súdu došlo k zásahu do jeho základných práv uvedených v čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru.

15. Aj v tomto prípade sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že ak by zákonný sudca okresného súdu postupoval zákonne, mal už v štádiu v rámci predbežného prejednanja obžaloby podanú obžalobu v zmysle § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku odmietnuť a vrátiť vec prokurátorovi do prípravného konania na doplnenie dokazovania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

16. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní čl. 47 ods. 3 ústavy, práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uzneseniami krajského súdu č. k. 3Tos/74/2024-1131 z 30. mája 2024 a č. k. 3Tos/75/2024-1140 z 30. mája 2024.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 3Tos/75/2024-1140 z 30. mája 2024:

17. Sťažovateľ v súvislosti s označeným rozhodnutím krajského súdu, ktorým v konečnom dôsledku bolo rozhodnuté o pokračovaní obmedzenia jeho osobnej slobody, namieta neexistenciu materiálnej podmienky väzby, konkrétne dôvodného podozrenia zo spáchania stíhaného skutku jeho osobou, a to s prihliadnutím na skutočnosť, že znalecké posudky, o ktoré okresný súd opieral dôvodnosť väzby, boli krajským súdom vyhodnotené ako nezákonné.

18. Z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05) vyplýva, že v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúceho sa práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 1 ústavy) je obsiahnuté aj právo obvineného podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú (resp. primeranú dobu) alebo byť prepustený počas konania. V označených ustanoveniach ústavy sú obsiahnuté obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (III. ÚS 227/03, III. ÚS 34/07, IV. ÚS 181/07, IV. ÚS 333/08, III. ÚS 54/2017, IV. ÚS 263/2018). Na konanie, ktorého predmetom je súdne preskúmanie zákonnosti väzby a existencie všetkých jej podmienok, je aplikovateľný čl. 5 ods. 4 dohovoru. Ústavnosť postupu a rozhodnutia súdu v takomto type konania (vrátane ústavnosti dôvodov, na ktorých bolo založené rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby) skúma však ústavný súd aj z hľadiska garancií vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 dohovoru (I. ÚS 100/04, III. ÚS 220/04, IV. ÚS 181/07).

19. Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybníť zákonnosť tohto pozbavenia slobody, priznáva im právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia

slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (pozri rozsudok vo veci Rehbock proti Slovinsku z 28. 11. 2000, sťažnosť č. 29462/95, bod 84) (IV. ÚS 78/2019).

20. Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03). Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, I. ÚS 177/03, I. ÚS 115/07). Z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98, II. ÚS 315/06).

21. Z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08) ďalej vyplýva, že obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe. Obvinený môže byť do väzby vzatý a v nej držaný len z tých zákonných dôvodov, ktoré sú uvedené vo výrokoch súdnych rozhodnutí (III. ÚS 77/05, I. ÚS 92/08). Z doterajšej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 141/04, III. ÚS 417/2011), ktorá korešponduje s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), vyplýva, že v prípade rozhodovania o vzatí do väzby musia byť splnené tieto podmienky: po formálnej stránke musí existovať uznesenie o vznesení obvinenia, po materiálnej stránke musia existovať skutočnosti osvedčujúce kvalifikované podozrenie, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný a má znaky trestného činu a že sa obvinený trestného činu, ktorý sa mu v uznesení o vznesení obvinenia kladie za vinu, dopustil. Napokon musí existovať niektorý z väzobných dôvodov uvedených v § 71 Trestného poriadku.

22. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom napadnutého uznesenia krajského súdu č. k. 3Tos/75/2024-1140 z 30. mája 2024, ktorým podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažnosť sťažovateľa proti rozhodnutiu okresného súdu o jeho ponechaní vo väzbe a zistil nasledujúce.

23. Dôvodné podozrenie zo spáchania stíhaného skutku sťažovateľom krajský súd oprel o dovtedy vykonané dôkazy, predovšetkým išlo o výpoveď poškodeného [REDAKOVANÉ], svedkyne [REDAKOVANÉ] (priamych svedkov udalosti, pozn.), znalecký posudok MUDr. Františka Štullera, PhD., ktorý sa zaoberal posúdením poranení poškodeného [REDAKOVANÉ], ako aj obžalovaného sťažovateľa, znalecký posudok znalca z odboru psychiatrie MUDr. Stanislava Kollára, znalecký posudok Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru Slovenská Ľupča, ktorý podrobne posúdil a vyhodnotil zaistené biologické stopy, listinné dôkazy, a to predovšetkým lekárske správy, zápisnicu o obhliadke miesta činu s fotodokumentáciou, zápisnicu o prehliadke tela s fotodokumentáciou, zápisnicu o vydaní veci s fotodokumentáciou, záznam o prehliadke mŕtveho, záznam o zhodnotení zdravotného stavu osoby, lekárske vyjadrenia a výsledky toxikologickej

a chemickej analýzy, záznamy z priebehu úkonov operačného strediska, zvukové záznamy a ich prepisy, správu operačného strediska záchranej zdravotnej služby Slovenskej republiky a ďalšie, ako na tieto v podrobnostiach poukázal aj súd prvého stupňa v odôvodnení napádaného uznesenia.

24. Osobitne krajský súd v súvislosti s námietkami týkajúcimi sa dôvodnosti podozrenia zo spáchania žalovanej trestnej činnosti sťažovateľom uviedol, že v rámci trestného konania a vykonávania dokazovania existovali aj skutočnosti v prospech sťažovateľa, avšak podľa názoru krajského súdu tieto neoslabovali dôvodnosť podozrenia do takej miery, že by bolo na mieste jeho prepustenie z väzby na slobodu. Skutočnosti v jeho prospech, na ktoré poukazoval, museli byť hodnotené nielen izolovane, ale aj v kontexte skutočností a dôkazov v neprospech sťažovateľa. Pri takomto komplexnom zhodnotení vtedy existujúcej dôkaznej situácie, ako to učinil okresný súd, tu aj podľa názoru krajského súdu naďalej bez zmeny pretrvávala dôvodnosť podozrenia zo spáchania žalovanej trestnej činnosti sťažovateľom, a to v miere dostatočnej pre jeho ďalšie väzobné stíhanie.

25. Krajský súd pritom zdôraznil, že v žiadnom prípade nerobili spolu s okresným súdom definitívny záver o vine sťažovateľa, ale skúmali a konštatovali len dôvodnosť podozrenia zo spáchania žalovanej trestnej činnosti sťažovateľom, riešením ktorej otázky sa musia súdy zaoberať v súvislosti s rozhodovaním o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu a jeho ďalším väzobným stíhaním.

26. Pretože sa krajský súd v podrobnostiach odkázal na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa, ústavný súd sa oboznámil aj s jeho znením.

27. Okresný súd k dôvodnosti podozrenia zo spáchania skutku sťažovateľom uviedol, že táto vyplýva predovšetkým z výpovedí svedka poškodeného [REDAKOVANÉ] a svedkyne [REDAKOVANÉ], ktorí svoje výpovede z prípravného konania na hlavnom pojednávaní podstatným spôsobom nezmenili, pritom títo podrobným spôsobom popísali konanie sťažovateľa, ktorého sa mal dopustiť. Drobné rozpory (odchýlky, resp. niektoré veci neuviedli úplne presne) v ich výpovediach okresný súd hodnotil ako nepodstatné, nespochybňujúce ich dôveryhodnosť, keď žiaden dôkaz nesvedčil o nepravdivosti, účelovosti či vykonštruovaní ich výpovedí v neprospech sťažovateľa. Ich výpovede boli v logickom súlade aj s ďalšími vo veci zabezpečenými dôkazmi, ktoré ich tvrdenia podporovali, konkrétne zápisnica o obhliadke miesta činu s fotodokumentáciou, záznam o dychovej skúške sťažovateľa, prepisy telefonických hovorov na tiesňovú linku, úradné záznamy a znalecké posudky.

28. V neprospech sťažovateľa mali svedčiť znalecký posudok MUDr. Františka Štullera, PhD., č. 67/2023 z 9. júna 2023, znalecký posudok Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru Slovenská Ľupča, ktorý sa zaoberal posúdením zaistených biologických stôp, znalecký posudok MUDr. Stanislava Kollára č. 75/2023, ktorého závery okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia opísal. Celkovú dôkaznú situáciu dopĺňali podľa okresného súdu listinné dôkazy ako lekárske správy, zápisnica o obhliadke miesta činu s fotodokumentáciou, zápisnica o prehliadke tela s fotodokumentáciou, zápisnica o vydaní veci a fotodokumentácia, predbežná správa zo súdnej pitvy, list o obhliadke mŕtveho, záznam o zhodnotení zdravotného stavu osoby, lekárske vyjadrenia, výsledky toxikologicko-chemickej analýzy, záznam z priebehu úkonov operačného strediska, zvukové záznamy a ich prepisy, správa Operačného strediska záchranej zdravotnej služby

Slovenskej republiky, správa Okresného úradu Žilina, odboru krízového riadenia, úradné záznamy polície, záznamy o dychových skúškach, ako aj zaistený vecný dôkaz – nôž, ktorý mal byť sťažovateľom použitý pri spáchaní skutku.

29. Čiastočne v prospech sťažovateľa vyznieval druhý znalecký posudok MUDr. Františka Štullera, PhD., č. 98/2023 zo 6. septembra 2023, avšak jeho výsledky (že bodnorené rany, ktoré boli objektivizované na ruke sťažovateľa bolo možné zo súdnolekárskeho hľadiska vyhodnotiť najpravdepodobnejšie ako obranu pred útokom tretej osoby bodnoreným nástrojom) vyhodnotené komplexne vo vzťahu aj k ostatným dôkazom nemohli podľa okresného súdu dôvodné podozrenie zo spáchania stíhaného skutku sťažovateľom eliminovať.

30. Okresný súd zároveň vo svojom rozhodnutí ďalej uviedol, že ak aj krajský súd v predošlom uznesení sp. zn. 3Tos/43/2024 konštatoval nezákonnosť vypracovania znaleckého posudku č. 65/2023 prof. MUDr. Ľubomíra Straku, PhD., a MUDr. Veroniky Rybárovej, PhD., a znaleckého posudku č. 22/2023 PhDr. Andreja Franeka, nekonštatoval nezákonnosť vedeného trestného stíhania a ani absenciu dôvodov väzby. Okresný súd upozornil, že trestné konanie vedené proti sťažovateľovi je postavené nielen na týchto „nezákonných dôkazoch“, ale aj na ďalších, ktoré aj naďalej dávajú dôvodné podozrenie, že sa daný skutok stal, je trestným činom a je dané dôvodné podozrenie, že sa ho dopustil práve sťažovateľ.

31. Z uvedenej rekapitulácie odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu v spojení s rozhodnutím okresného súdu jednoznačne vyplýva, že ponechanie sťažovateľa vo väzbe ostatnými vo veci vydanými rozhodnutiami všeobecných súdov o jeho osobnej slobode (z 15. a 30. mája 2024) neboli založené na spomínaných „nezákonných“ znaleckých posudkoch (auž vôbec nie iba na nich), ale na dôkazoch, ktorých zákonnosť nebola sťažovateľom v ústavnej sťažnosti nijako spochybnovaná ani spochybnená a ktoré zjavne postačovali pre rozhodnutie o pokračovaní väzby. Podľa názoru ústavného súdu okresným súdom a krajským súdom uplatnená argumentácia vo vzťahu k naplneniu materiálnej podmienky väzby spočívajúcej v dôvodnom podozrení, že stíhaného skutku sa mal dopustiť sťažovateľ, bola dostatočná, presvedčivá, bez akýchkoľvek náznakov arbitrárnosti. Konajúce všeobecné súdy množinu dôkazov, o ktoré svoj verdikt v tomto smere skutkovo opreli, riadne označili (pomenovali) a adekvátne potrebe rozhodovania o osobnej slobode sťažovateľa stručne vyhodnotili.

32. V konkrétnych okolnostiach danej veci nebolo možné akceptovať názor sťažovateľa, že pokiaľ krajský súd (v predchádzajúcom rozhodnutí) konštatoval nezákonnosť týchto dvoch podľa neho „nosných“ dôkazov, potom sú pre konanie neprípustné z hľadiska hodnotenia dôkazov aj ďalšie dôkazy, ktoré boli priamo alebo nepriamo od týchto odvodené. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že dôkazy, ktorými všeobecné súdy podporili záver o dôvodnosti trestného stíhania sťažovateľa, neboli žiadnym spôsobom odvodené od znaleckých posudkov prof. MUDr. Ľubomíra Straku, PhD., a MUDr. Veroniky Rybárovej, PhD., č. 65/2023 a PhDr. Andreja Franeka č. 22/2023, a to ani nepriamo. Napokon ani sám sťažovateľ nekonkretizoval, ktoré ďalšie všeobecnými súdmi zreteľne označené dôkazy svedčiace v prospech záveru o dôvodnom podozrení, že stíhaného skutku sa mal dopustiť práve sťažovateľ, mali byť od týchto nezákonných znaleckých posudkov odvodené (priamo či nepriamo). Ústavný súd sám takú spojitosť nepostrehol.

33. Pokiaľ sťažovateľ na viacerých miestach ústavnej sťažnosti opakoval, že okresný súd vzhľadom na existenciu nezákonných dôkazov v podobe nezákonných znaleckých posudkov mal

už po predbežnom prejednaní podanú obžalobu v zmysle § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku odmietnuť a vrátiť vec prokurátorovi do prípravného konania na doplnenie dokazovania, ústavný súd k tomu uvádza, že táto okolnosť žiadnym spôsobom vecne nepresahovala do samotného rozhodovania okresného súdu a krajského súdu o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z 29. apríla 2024. Absentuje tu teda taká príčinná súvislosť, ktorá by opodstatňovala prípadný zásah ústavného súdu do napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

34. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd hodnotí rozhodnutie krajského súdu č. k. 3Tos/75/2024-1140 z 30. mája 2024 za ústavne akceptovateľné.

35. Pre úplnosť ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nijako neatakoval napadnuté rozhodnutie krajského súdu z hľadiska odôvodnenia existencie väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku, pre ktoré sa vo väzbe nachádza. Ústavný súd preto ústavnú konformitu napadnutého rozhodnutia z tohto hľadiska neskúmal ani nehodnotil.

36. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenia sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II ÚS 101/03).

37. Keďže ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu č. k. 3Tos/75/2024-1140 z 30. mája 2024 a základným právom na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy), príp. právom na slobodu a bezpečnosť (čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru), ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 3Tos/75/2024-1140 z 30. mája 2024:

38. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu č. k. 3Tos/75/2024-1140 z 30. mája 2024, ústavný súd pripomína, že v súvislosti so vzťahom medzi čl. 46 ods. 1 ústavy (a podobne čl. 47 ods. 3 ústavy) a čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy týkajúcimi sa špecificky základného práva na osobnú slobodu ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1

a čl. 47 ods. 3 ústavy (analogicky napr. III. ÚS 68/08, III. ÚS 383/09, III. ÚS 54/2017, I. ÚS 107/2019 a iné).

39. Obdobne vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným napadnutým uznesením krajského súdu ústavný súd poznamenáva, že konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení a ani konaniami o občianskych právach alebo záväzkoch, ako to vyžaduje označený článok dohovoru. Väzobným konaním podľa názoru ústavného súdu nemôže dôjsť k porušeniu práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru aj z dôvodu, že túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru. Ústavný súd v tomto smere poukazuje aj na stabilnú rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej osobnú slobodu chráni čl. 5 dohovoru (napr. rozsudok *ESLP de Wilde et al. v. Belgicko* z 18. 6. 1971, AČ. 12, § 65, § 67, § 71 – § 77 etc.).

40. Pretože neexistuje žiadna vecná súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu č. k. 3Tos/75/2024-1140 z 30. mája 2024 a namietaným porušením označených článkov ústavy a dohovoru z dôvodu ich neaplikovateľnosti v predmetnej veci, nebolo možné dospieť k záveru o porušení základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Toto konštatovanie bolo rovnako dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v tejto časti pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu práv uznesením krajského súdu č. k. 3Tos/74/2024-1131 z 30. mája 2024:

41. Označeným uznesením krajský súd podľa § 194 ods. 1 písm. a) a ods. 2 Trestného poriadku zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 47Tk/1/2023-1028 zo 16. apríla 2024, ktorým súd prvého stupňa podľa § 142 ods. 1 Trestného poriadku rozhodol o pribratí znalca z odboru psychológie, odvetvia klinickej psychológie dospelých, PhDr. Jána Šútovca, PhD., a to v časti zadania otázky č. 3, ktorou okresný súd požadoval určiť motiváciu konania sťažovateľa z psychologického hľadiska, avšak vo zvyšnej časti nadriadený súd rozhodnutie okresného súdu považoval za správne, zodpovedajúce stavu vecí a zákonu.

42. Sťažovateľova námietka smerujúca proti tomuto rozhodnutiu sťažnostného súdu spočíva v tom, že krajský súd týmto aproboval nezákonný procesný postup okresného súdu porušujúci zásadu rovnosti strán konania (čl. 47 ods. 3 ústavy), keď novým znaleckým skúmaním napomáhal uniesť dôkazné bremeno prokuratúre a „sanovať“ tak nezákonný stav, za ktorého prokuratúra podávala obžalobu.

43. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že jeho právomoc je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Teda právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 56 ods. 2 a § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013).

44. Ústavný súd opakovane judikuje, že trestné konanie od svojho začiatku až do jeho konca je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 197/08, I. ÚS 314/09, IV. ÚS 352/2020). Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú napr. všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (III. ÚS 79/02), prípadne iné orgány verejnej moci na to určené.

45. Pokiaľ ide o vecný prieskum námietok sťažovateľa týkajúcich sa spôsobu vykonávania dokazovania v jeho trestnej veci (procesný postup vo vzťahu k znaleckému skúmaniu), ústavný súd konštatuje, že na takýto prieskum v tomto štádiu trestného konania nemá právomoc. Sťažovateľ bude mať možnosť brániť sa aj vo vzťahu k zákonnosti postupu pri znaleckom dokazovaní a k použiteľnosti takto získaných dôkazov v kontexte predchádzajúceho bodu tohto odôvodnenia, a to v samotnom súdnom konaní vrátane podania odvolania a následne aj dovolania [§ 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku]. Právomoc ústavného súdu pri ochrane základných práv prichádza do úvahy až *ex post*.

46. Ústavný súd si je vedomý aj tej skutočnosti, že ústavnou sťažnosťou napadnuté rozhodnutie krajského súdu nebude v prípade jeho nesprávnosti alebo dokonca nezákonnosti (ak ho za také vyhodnotí oprávnený orgán verejnej moci) predmetom formálnej kasácie (čoho sa sťažovateľ ústavnou sťažnosťou domáha), avšak v ďalšom priebehu trestného konania v prípade zistenia nesprávnosti jeho záverov (napr. aj s následkom zásahu do základných práv a slobôd sťažovateľa – najmä namietaného základného práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie a z nich prameniaceho práva na kontradiktórnosť konania a rovnosť strán) budú jeho účinky eliminované, a to je v tejto chvíli z hľadiska požadovanej materiálnej ochrany základných práv sťažovateľa podstatné.

47. Ústavný súd sumarizuje, že sťažovateľ má v systéme trestného konania k dispozícii účinný prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv v prípade uznania svojej argumentácie všeobecným súdom oprávneným konať o jeho prípadnom odvolaní či dovolaní. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze do prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľa a neprípustne si tak predčasne uzurpoval právomoc iných orgánov verejnej moci. Ústavný súd pripomína, že nevyužitie označenej možnosti ochrany práv sťažovateľa nemožno nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemá inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

48. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

49. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júla 2024

Miloš Maďar
predseda senátu